

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Αν ο Χριστός δεν ανασταίνόταν, θα ήμασταν οι πιο αξιοθρήνητοι και εξαπατημένοι από όλους τους ανθρώπους, όπως γράφει ο Απόστολος Παύλος (Α΄ Κορ. 15,19). Έτσι χρίει αμέσως την Ανάσταση ως την μεγαλύτερη εορτή της Χριστιανοσύνης. Αλλά και αν ο Χριστός δεν γεννιόταν, δεν θα είχαμε ποτέ την ανάσταση, συμπληρώνει ο ιερός Χρυσόστομος και συνδέει έτσι αναπόσπαστα την γέννηση του Σωτήρος Χριστού με την ανάστασή του. Γι' αυτό και χαρακτηρίζει τα Χριστούγεννα ως την «**Μητρόπολη των εορτών**» της χριστιανικής πίστεως και της ορθοδόξου εκκλησίας μας.

Στη ζωή και στην παράδοση της Εκκλησίας μας και οι δύο αυτές μεγάλες εορτές έχουν μία ιδιαίτερη σημασία. Έπαιξαν σπουδαίο ρόλο στην υπόμνηση και διασφάλιση του ορθοδόξου δόγματος. Όπως το Πάσχα υπογράφει το δόγμα της θεότητας του Χριστού, έτσι τα Χριστούγεννα σφραγίζουν το δόγμα της τελείας ανθρωπίνης φύσεώς του. Στην ανάσταση βλέπουμε τον άνθρωπο Θεό, στην γέννηση βλέπουμε τον Θεό άνθρωπο.

Γι' αυτό και η Εκκλησία μας κατά των αιρετικών που αρνήθηκαν την ανθρωπινή φύση του Ιησού, κατά δηλαδή των μονοφυσιτών, χρησιμοποίησε την θεία ενσάρκωση και ενανθρώπισή του, ενώ εναντίον εκείνων που αρνήθηκαν και τυφλά ακόμη αρνούνται την θεία φύση του Χριστού χρησιμοποίησε ως απόδειξη την θεία του Ανάσταση.

Έτσι, είναι, βεβαίως, το Άγιον Πάσχα «εορτών εορτή και πανήγυρις πανηγύρεων», αλλά και τα Χριστούγεννα, κατά τον ιερό Χρυσόστομο, είναι η μητρόπολις, η μήτηρ και η ρίζα των εορτών μας.

Καθώς μελετούμε την εκκλησιαστική ιστορία και την λατρευτική-λειτουργική παράδοση της Εκκλησίας μας, πληροφορούμεθα ότι στην ανατολή μέχρι την εποχή του ιερού Χρυσόστομου (4^{ος} αι.) εόρταζαν μαζί τα Χριστούγεννα και τα Θεοφάνεια. Ο ιερός Χρυσόστομος συνετέλεσε τα μέγιστα να διαχωριστούν τα Χριστούγεννα από την εορτή των Θεοφανείων και να αποτελέσουν ιδιαίτερη εορτή. Γι' αυτό ο μέγας αυτός πατήρ και μέγιστος κήρυκας του θείου λόγου αφιέρωσε δύο θαυμάσιες και μοναδικές ομιλίες «Εις την γενέθλιον ημέραν του Σωτήρος». Σε αυτές τις ομιλίες με προσοχή και θεία δύναμη εμβαθύνει στο άφατο μυστήριο της θείας ενσαρκώσεως και με λυρισμό, αλλά και θεολογική σοφία εξυμνεί το γεγονός και την εορτή.

Συγκεκριμένα γράφει: «Σκέψου πόσο μεγάλο είναι να βλέπεις τον ήλιο να έχει κατέλθει από τους ουρανούς και να τρέχει πάνω στη γη και από εκεί να αφήνει παντού τις ακτίνες του. Όταν λοιπόν αυτό, αν συνέβαινε στον αισθητό ήλιο, θα άφηνε κατάπληκτους εκείνους που θα το έβλεπαν, σκέψου και συλλογίσου τώρα, πόσο μεγάλο είναι να βλέπεις τον Ήλιο της Δικαιοσύνης να αφήνει από την σάρκα του τις ακτίνες και να καταυγάζει τις ψυχές μας».

Σε άλλο σημείο της ομιλίας του ο ιερός Χρυσόστομος σαν μικρό παιδί εκφράζει τα εσώψυχα της υπάρξεώς του και χαίρεται για το μυστήριο της ενσαρκώσεως και θείας ενανθρωπήσεως του λυτρωτού Ιησού Χριστού. Έτσι, γράφει με γλαφυρότητα και ζωντάνια: «Μυστήριο παράξενο και παράδοξο βλέπω. Βοσκοί μου γεμίζουν τα αυτιά όχι παίζοντας αλλά ψάλλοντας ουράνιους ύμνους. Άγγελοι ψάλλουν, αρχάγγελοι μελωδούν, υμνούν τα Χερουβείμ, δοξολογούν τα Σεραφείμ, όλοι γιορτάζουν βλέποντας τον Θεό στη γη και τον άνθρωπο στον ουρανό. Τώρα που όλοι σκιρτούν, θέλω και εγώ να σκιρτήσω, επιθυμώ να χορέψω, θέλω να πανηγυρίσω. Χορεύω και εγώ, όχι παίζοντας κιθάρα, όχι κουνώντας θυρσό, όχι κρατώντας αυλούς, όχι ανάβοντας λαμπάδες, αλλά έχοντας μαζί μου αντί για

μουσικά όργανα τα σπάργανα του Χριστού. Αυτά είναι η ελπίδα μου, αυτά η ζωή μου, αυτά η σωτηρία μου, αυτά ο αυλός μου, αυτά η κιθάρα μου. Γι' αυτό και έρχομαι κρατώντας αυτά, για να μπορέσω να πω με τη δύναμή τους, μαζί με τους αγγέλους, το «Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη, εν ανθρώποις ευδοκία» (ΛΚ 2,14).

Όταν όμως ο ιερός Χρυσόστομος προσπαθεί με την πεπερασμένη ανθρώπινη λογική να εμβαθύνει στο μυστήριο της «θείας οικονομίας», της θείας ενσαρκώσεως, νιώθει αδύναμος και σιωπά λέγοντας μόνο τα εξής: «Συγχωρήστε με παρακαλώ, που θέλω να σταματήσω από την αρχή ακόμη το λόγο. Φοβούμαι να εξετάσω τα υπερφυσικά, και δεν ξέρω πώς ή πού να στρέψω τα πηδάλια των λόγων μου. Τι να πω ή τι να αναφέρω; Βλέπω εκείνη που τον γέννησε, βλέπω εκείνον που γεννήθηκε, μα δεν είμαι σε θέση να ξεκαθαρίζω τον τρόπο της γεννήσεως».

Αλλά και σε άλλους λόγους και ομιλίες ο Άγιος Πατέρας ομιλεί για τη σημασία της εορτής, επειδή εξ αυτής απορρέουν, όπως από την πηγή οι ποταμοί, οι διάφορες εορτές του λειτουργικού μας έτους (τα Θεοφάνεια, το Πάσχα, η Ανάληψη, η Πεντηκοστή). Αλλά και για έναν άλλο λόγο η ημέρα των Χριστουγέννων, κατά τον ιερό Χρυσόστομο, δικαιούται να έχει την «προεδρία». Γι' αυτό προσθέτει και λέγει: «Το μεγαλύτερο και ύψιστο μυστήριο και παράδοξο είναι το γεγονός ότι ο Υιός και άσαρκος Λόγος του Θεού έλαβε θνητό ανθρώπινο σώμα. Το να θελήσει να γίνει άνθρωπος, ενώ ήταν Θεός και να ανεχθεί να ταπεινωθεί τόσο, όσο ούτε ο ανθρώπινος νους δύναται να χωρέσει, αυτό είναι το πλέον φρικτό και ακατάληπτο». Βεβαίως, ίσως κάποιος αντιτείνει ότι όλος ο κόσμος σχεδόν γνωρίζει τα Χριστούγεννα και μάλιστα τα εορτάζει τις ημέρες αυτές. Η γέννηση όμως του Χριστού δεν έχει καμία απολύτως σχέση με την κοσμική εορτή. Αυτή ίσως είναι μία θαυμάσια εορτή για το πεπτικό μας σύστημα ή για τις εθιμοτυπίες μας, αλλά σίγουρα όλα αυτά δεν είναι τα Χριστούγεννα. Για το μικρό ποίμνιο, για τους χριστιανούς δηλαδή όχι της αστυνομικής ταυτότητας, αλλά της συνειδήσεως, τα Χριστούγεννα είναι ένα μυστήριο απρόσιτο, άφατο και ανέκφραστο και στον πιο μεγάλο σοφό. Μέσα στην εκκλησία είναι μία ακόμη εορτή που συνεπικουρεί τους πιστούς να βιώσουν οντολογικά την ενσάρκωση και ενανθρώπιση του Χριστού όχι ως ένα γεγονός του καιρού εκείνου, αλλά ως μία ζώσα πραγματικότητα του σήμερα, ως ένα μόνιμο παρόν στη ζωή μας.

Εξάλλου, για την ορθόδοξη εκκλησία και θεολογία αυτό θα πει εορτάζω: «ξεφεύγω από τον χρόνο μου και από τον τόπο μου, και εισέρχομαι στην αιώνια ώρα, στο αιώνιο παρόν του θεού για να ζήσω την ιστορία του ως ιστορία μου, για να βιώσω την ζωή του ως ζωή μου. «Σήμερον γεννάται» ψάλλει τις ημέρες αυτές η Εκκλησία μας και καταλύει τα χρονικά και τοπικά όρια της ιστορικής πραγματικότητας, μεταφέροντας τους πιστούς σε ένα διαρκές παρόν. Έτσι εισέρχεται το θεϊκό μέσα στην ιστορική πραγματικότητα».

Όταν αυτό είναι το βαθύτερο νόημα κάθε εορτής, μπορούμε πολύ καλά να κατανοήσουμε, πόσο ανταποκρίνεται ο εορτασμός των περισσότερων ανθρώπων στη σημασία των Χριστουγέννων. Σίγουρα, πάντως, τα Χριστούγεννα δεν είναι ή δεν πρέπει να είναι μία εορτή ρουτίνας ή εθιμοτυπίας. Τα Χριστούγεννα, είναι πέλαγος και ωκεανός εμπράκτου και ενσάρκου αγάπης, επειδή ακριβώς ο θεός έγινε ένσαρκη εικόνα του πλασθέντος ανθρώπου, τέλειος άνθρωπος, και γεμίζει και ολοκληρώνει με τον ωκεανό της αγάπης του όλη την κτίση, λογική και άλογη.

Ας δούμε όμως πώς υπομνηματίζουν την μεγάλη εορτή της κατά σάρκα γεννήσεως του Χριστού και τρεις άλλοι μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας μας. Ο Μέγας Αθανάσιος στον «Περί ενανθρωπήσεως» λόγο του γράφει: «Αυτός (εννοεί τον Θεάνθρωπο Χριστό) έγινε άνθρωπος για να θεοποιηθούμε εμείς ως άνθρωποι.

Αυτός εφάνερωσε τον εαυτό του με ανθρώπινο σώμα, προκειμένου εμείς να λάβουμε έννοια του αοράτου Θεού πατρός. Αυτός υπέμεινε την προερχόμενη από τους ανθρώπους ύβρη για να κληρονομήσουμε εμείς την αθανασία».

Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος με γλαφυρότητα υπογραμμίζει: «Αυτός που είναι θεϊκά πλούσιος πτωχεύει. Πτωχεύει γιατί λαμβάνει την δική μας φθαρτή και θνητή ανθρώπινη σάρκα, προκειμένου να πλουτίσουμε εμείς από την δική του θεότητα. Αυτός που είναι πλήρης χάριτος κενούται, προκειμένου εμείς να γεμίσουμε από την δική του πληρότητα. Ποιος είναι άραγε ο πλούτος της αγαθότητας αυτής; Ποιο είναι το μυστήριο που με αφορά; Εγώ όταν πλάσθηκα, μετέλαβα της θείας εικόνας και δεν την εφύλαξα. Τώρα εκείνος μεταλαμβάνει την δική μου σάρκα για να σώσει την εικόνα και να αθανατίσει την ανθρώπινη σάρκα μου».

Ο δε ιερός Χρυσόστομος στην ομιλία του «Εις το γενέθλιον του Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού», με έμφαση και διδακτικότητα διδάσκει και θεολογεί: «Ο προ αιώνων μονογενής Υιός του θεού Πατρός, ο αναφής, ο ασώματος και άσαρκος, υπεισέρχεται τώρα στο δικό μου φθαρτό και ορατό σώμα. Άραγε, γιατί; Για να τον βλέπουν και με την ίδια την ένσαρκη παρουσία του να διδάσκει. Αφού μας διδάξει, θα μας χειραγωγήσει (καθοδηγήσει) προς το μην βλεπόμενον». Τέλος, κατά την ρήση του ιερού Χρυσόστομου, «Και σε αυτούς που μας αγαπούν και σε εκείνους που μας μισούν», χρόνια πολλά και, κυρίως, χριστοκεντρικά, σωτήρια και ανυπόκριτα. Επομένως, αγαπητοί αναγνώστες, «Χριστός γεννάται, δοξάσατε».